

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændringer i lov om ferie med løn. (Forhøjelse af feriegodtgørelsen m. v.) og

II. forslag til lov om ændringer i medhjælperloven. (Tillæg til ferielønnen).

(Afgivet af udvalget den 23. april 1964).

Udvalget har afholdt 6 møder og haft samråd med arbejdsministeren.

Repræsentanter for De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger har haft foretræde for udvalget. Der er endvidere modtaget skriftlige henvendelser fra de nævnte to organisationer, jfr. bilag 1 og 2.

Ad I. forslag til lov om ændringer i lov om ferie med løn. (Forhøjelse af feriegodtgørelsen m. v.).

Arbejdsministeren har stillet det nedenævnte ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget.

Med hensyn til ændringsforslagets motivering henvises til de ændringsforslaget ledsagende bemærkninger.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med den af arbejdsministeren foreslåede ændring.

Ad II. forslag til lov om ændringer i medhjælperloven. (Tillæg til ferielønnen).

Arbejdsministeren har stillet det nedenfor nævnte ændringsforslag gående ud på en ny affattelse af lovforslaget. Ændringsforslaget er tiltrådt af udvalget.

Med hensyn til ændringsforslagets motivering henvises til de til ændringsforslaget knyttede bemærkninger.

Et *flertal* (socialdemokratiets, det konservative folkepartis, det radikale venstres og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* i den ved ændringsforslaget foreslåede affattelse.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til gennemførelsen af lovforslaget og vil under 2. behandling redegøre for partiets standpunkt.

Ændringsforslag

til

I. forslag til lov om ændringer i lov om ferie med løn. (Forhøjelse af feriegodtgørelsen m. v.)

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 3.

Ordene „træder i kraft“ ændres til: „får virkning fra“.

Bemærkninger.

Ikrafttrædelsestidspunktet var foreslået til 1. april 1964, idet det ved lovforslagets udarbejdelse var tilsigtet, at lovforslaget kunne være færdigbehandlet inden denne dato.

II. forslag til lov om ændringer i medhjælperloven. (Tillæg til ferielønnen).

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Lovforslaget formuleres således:

„Forslag til lov om ændringer i medhjælperloven. (Tillæg til ferielønnen).

§ 1.

I lov nr. 156 af 31. maj 1961, medhjælperloven, foretages følgende ændringer:

1. § 11 affattes således:

„§ 11. En medhjælper, der har indgået aftale om arbejdsforhold for et halvt år, eller som har tjent i et halvt år, har krav på ferie i 9 søgnedage, og en medhjælper, der har indgået aftale om arbejdsforhold for et helt år, eller som har tjent i et helt år, har krav på ferie i 18 søgnedage. Ferien skal gives inden udløbet af arbejdsforholdet. Er tidspunktet for ferien ikke aftalt, afgør arbejdsgiveren i tilfælde af uenighed, hvornår ferien skal gives. Medhjælperen kan dog forlange, at mindst halvdelen af den ham tilkommende ferie gives i sammenhæng og i tilslutning til en søndag og, hvor det efter arbejdsforholdets løbetid er muligt, i tidsrummet fra 2. maj til 30. september, og at resten af ferien efter hans ønske gives enten samlet eller delt.

Stk. 2. Fratræder en medhjælper et arbejdsforhold af en sådan varighed, at det har omfattet en periode, der ikke har givet ham ret til ferie i henhold til stk. 1, tilkommer der ham ret til ferie i 1½ dag for hver måned, denne periode har været. Ferien skal gives inden udløbet af arbejdsforholdet.

Stk. 3. Medhjælperen har krav på i ferien at oppebære løn og kostpenge, jfr. § 7. Medhjælperen har yderligere krav på et tillæg til ferielønnen på 1 pct. af lønnen for den periode, på grundlag af hvilken der erhverves ret til ferie i henhold til stk. 1 og stk. 2. Ved beregningen af tillægget bortses der fra værdien af kost og logi samt sådanne lønningsandele, der ydes på grundlag af

Da dette ikke har været muligt, medens lovens bestemmelse på den anden side skal være gældende for hele ferieåret 1. april 1964-31. marts 1965, er det fundet rigtigt at ændre bestemmelsen som anført.

Ad § 1.

Det er fundet hensigtsmæssigt at lade § 11, stk. 1 og 2, alene omhandle medhjælperes ret til ferie, medens de ydelser, medhjælperne har krav på under ferie, omtales i et nyt stk. 3.

Første punktum i stk. 3 svarer til den gældende lovs § 11, stk. 1, 2. punktum, og stk. 2, 2. punktum. 2. og 3. punktum omfatter tillægget til ferielønnen. Tillægget foreslås af praktiske — beregningsmæssige — grunde fastsat til 1 pct. imod efter det oprindelige forslag ¾ pct., men til gengæld alene af lønnen eksklusiv værdien af kost og logi samt sådanne lønningsandele, der ikke kan beregnes nøjagtigt ved aftalens indgåelse, idet de er afhængige af variable forhold såsom virksomhedens overskud, overarbejde m. v.

I 4. punktum fastsættes det, at tillægget udbetales, når medhjælperen holder ferie, og i 5. punktum, at tillægget udbetales forholdsmæssigt, såfremt ferien deles.

Bestemmelsen i det nye stk. 4 om, at tillægget kan indregnes i lønnen og udbetales sammen med denne, forudsætter en udtrykkelig aftale derom ved arbejdsaftalens indgåelse. Efter de almindelige bevisbyrderegler vil bevisbyrden for, at en sådan aftale er indgået, påhvile arbejdsgiveren.

virksomhedens overskud, som overarbejdsbetaling eller på andet variabelt grundlag. Tillægget udbetales til medhjælperen, når ferien holdes. Såfremt ferien deles, udbetales tillægget forholdsmæssigt efter dageantallet.

Stk. 4. Det kan ved arbejdsaftalens indgåelse aftales, at tillægget til ferielønnen indregnes i den for arbejdsforholdet aftalte løn og udbetales sammen med denne, jfr. § 5, stk. 2.

Stk. 5. De i nærværende paragraf indeholdte regler kommer ikke til anvendelse, såfremt der ved aftale eller overenskomst er sikret medhjælperen ferie med løn efter regler, der stiller ham gunstigere end foranstående bestemmelser.“

2. Til 2. punktum i § 16 føjes:

„samt det i § 11, stk. 3, nævnte tillæg til ferielønnen, jfr. dog § 11, stk. 4.“

§ 2.

Tillæg til ferielønnen i medfør af § 1 udbetales på grundlag af løn for tiden efter den 1. november 1964.“

Ad § 2.

Ikrafttrædelsestidspunktet var foreslået til 1. april 1964 parallelt med, hvad der var foreslået i forslag til lov om ændringer i lov om ferie med løn, og idet det ved forslaget udarbejdelse var tilsigtet, at lovforslaget kunne være færdigbehandlet inden den 1. april 1964. Dette sidste har ikke været muligt. Endvidere er der ikke — som i ferieloven — tale om et ferieår, begyndende 1. april. Yderligere er 1. maj og 1. november traditionelt begyndelsesdato for tjenesteforhold under medhjælperloven, men det må på den anden side antages, at praktisk talt alle aftaler om tjenesteforhold med begyndelse den 1. maj 1964 er indgået, hvorfor det ville volde vanskeligheder at bringe den nye bestemmelse i § 11, stk. 4, i anvendelse for sådanne tjenesteforhold. Herefter er det fundet rigtigt at lade loven få virkning fra 1. november 1964.

Robert Sørensen.	Bladt.	Egon Jensen.	Lund Jensen, formand.	Evald Kristensen.
Helge Nielsen.	Hans Rasmussen.	Chr. Thomsen.	Aage Fogh, næstformand.	Jacob Sørensen.
Thisted Knudsen.	Ejner Kristensen.	Skov Thulesen.	Ninn-Hansen.	
Juul Madsen.	Adolph Sørensen.	Chr. Madsen.		

Bilag 1.

DE SAMVIRKENDE DANSKE LANDBOFØRENINGER

Den 7. april 1964.

Da der er præcedens for, at medhjælperloven ikke foreslås ændret uden forudgående forhandling med landbrugets organisationer, skal De samvirkende danske Landboforeninger indledningsvis tillade sig at beklage, at medhjælperlovens feriebestemmelser foreslås ændret, uden at landboforeningerne har haft lejlighed til at fremsætte sine synspunkter forud for fremsættelse af omhandlede lovforslag.

Med følgende motivering skal De samvirkende danske Landboforeninger stærkt henstille, at det fremsatte forslag om ændring af medhjælperloven ikke nyder fremme:

Landbrugets medhjælpere har i henhold til de gældende feriebestemmelser i medhjælperloven i forvejen en favørstilling i forhold til den for alle andre lønmodtagere gældende ferielov. De under medhjælperloven hørende medhjælpere har således altid ferieret med fuld løn på grundlag af det løbende aktuelle arbejdsforhold. Dette sikrer altid medhjælperne den fulde ferie med løn på højeste lønniveau, hvor den almindelige ferielov blot sikrer feriegodtgørelse på grundlag af det foregående års normalt lavere lønniveau.

Fastsættelse af en lovmæssig særlig feriegodtgørelse er i øvrigt en overflødig bestemmelse i medhjælperloven, idet lønnen for landbrugets medhjælpere normalt aftales for halve eller hele år med samlede runde pengebeløb for hele aftaleperioden. Da disse perioder er korte set i forhold til industriens 2-årige overenskomstperioder, vil landbrugets medhjælpere altid være sikret løn på det for tiden gældende lønniveau, da landbruget naturligvis ikke kan få medhjælp til ringere løn end den, der kan tilbydes i andre erhverv. Lønforbedringer for det almindelige arbejdsmarked, herunder generel

lønforhøjelse, forhøjelse af overarbejdsbetaling, feriegodtgørelse o. s. v., har *altid* ført til omgående afsmitning på landbrugets lønniveau og vil også gøre det fremover uden fastsættelse af en særlig feriegodtgørelse for medhjælperen.

Fastsættelse af lovmæssig feriegodtgørelse for medhjælperområdet er således overflødig, da andre erhvervs samlede lønforbedringer i alle tilfælde vil indgå i de individuelle lønaftaler for landbrugets medhjælpere.

De samvirkende danske Landboforeninger må dog på det kraftigste vende sig mod en lovfæstet feriegodtgørelse i medhjælperloven, fordi dette vil medvirke til et brud på den enkle og klare aftale- og lønningsform, der har bestået sin prøve gennem en lang årrække, at der for landbrugets medhjælpere — i overvejende grad landbrugets egne sønner og døtre — kan aftales samlede lønsummer for halve og hele år, således at man i lønsummen kan indregne løn for alt ydet arbejde i aftaleperioden, herunder som hidtil overarbejde, feriegodtgørelse o. s. v.

Mange års erfaring viser, at man på denne måde bedst sikrer det gode tillidsforhold mellem husbond og medhjælper, som bor og spiser under samme tag. Det meget beskædne antal retssager mellem husbond og medhjælper er bl. a. bekræftelse på værdien af denne ansættelsesform.

Landboforeningerne må vende sig stærkt imod lovbestemmelser, der kan fremme uenighed og misforståelse mellem husbond og medhjælper. Ændringen af medhjælperloven i 1961 med bl. a. udelukkelse af medhjælpere over 18 år fra medhjælperloven var et første skridt i denne retning. Den foreslåede feriegodtgørelse er som et næste skridt særlig gruel, fordi det beløb, loven drejer sig om, ikke står i noget rimeligt for-

hold til det administrative besvær samt den uklarhed og uenighed, bestemmelsen kan medføre i forholdet mellem husbond og medhjælper. Landbrugets arbejdspladser er små. Ca. 50.000 medhjælpere er beskæftiget hos ca. 40.000 arbejdsgivere, der selv har en lang arbejdsuge og ikke har tid til overflødigt papirarbejde med $\frac{3}{4}$ procentudregninger af kostværdier, der ikke kendes. Den vil blive forskellig fra brug til brug, og hvad siger da medhjælperne, når de får forskellig feriegodtgørelse alt efter beregnet kostværdi?

Det kan ikke være rimeligt, at der skal lovfæstes for et beløb, der for den enkelte medhjælper blot udgør 50-75 kr. halvårlig, når det på forhånd kan forudses, at en sådan bestemmelse vil betyde administrativt besvær og i nogle tilfælde kan føre til tvist mellem husbond og medhjælper. Det kan navnlig ikke være rimeligt, når medhjælperen alligevel uden lovforslaget på grund af lønafsmitning *alligevel* får andre erhvervs lønforbedringer indregnet i de individuelle lønaftaler.

Ved siden af de her nævnte synspunkter må De samvirkende danske Landboforeninger protestere imod, at en overenskomstnævnskendelse, der skal afgøre uenighed mellem de egentlige arbejdsmarkedsparter uden forudgående undersøgelse af landbrugets arbejdsforhold og uden forhandling med landboforeningerne, hvis medlemmer beskæftiger en overvejende part af de under medhjælperloven hørende medhjælpere, foranlediger arbejdsministeren til at fremsætte lovforslag, der griber ind i lønfastsættelsen

i landbruget. Landboforeningerne er bekendt med, at formanden for Landbrugets Arbejdsgiverforening, godsejer A. U. Juhl, i en personlig skrivelse til arbejdsministeren den 7. marts har støttet dette synspunkt ved at henstille, at medhjælperlovens feriebestemmelser ikke ændres.

Landboforeningerne er fuldt ud klar over, at skal medhjælpen bevares ved landbruget, og det er der hårdt brug for, må de unge oppebære mindst samme løn, som kan tilbydes i andre erhverv. Det er da også tilfældet. Med årslønninger på normalt 10.000-14.000 kr. plus fuld kost og logi er de unge medhjælperes realløn højere end den overenskomstmæssigt gældende løn for lønmodtagere i andre erhverv med tilsvarende alder og uddannelse. Landboforeningernes modstand mod ændring af medhjælperlovens feriebestemmelser er således ikke noget forsøg på at hindre lønforbedring for medhjælperne. Medhjælpernes lønninger vil som hidtil stige i takt med den almindelige lønudvikling i samfundet, men det er De samvirkende danske Landboforeningers bestemte opfattelse, at denne udvikling bør foregå alene gennem de individuelle lønaftaler og uden lovmæssig indgriben af en så u hensigtsmæssig art som foreslået i omhandlede lovforslag.

Med henvisning til de fremførte synspunkter skal De samvirkende danske Landboforeninger anmode om, at lovforslag nr. 133 om ændring af medhjælperlovens feriebestemmelser trækkes tilbage.

For De samvirkende danske Landboforeninger

Anders Andersen.

A. Pilegaard Larsen.

Til folketingsudvalget vedrørende det den 12. marts 1964 fremsatte lovforslag om ændring af medhjælperloven. (Tillæg til ferielønnen).

Bilag 2.

DE SAMVIRKENDE DANSKE HUSMANDSFØRENINGER

København, den 8. april 1964.

De samvirkende danske Husmandsforeninger skal herved tillade sig at henstille til folketingsudvalget, at det fremsatte lovforslag om ændring af medhjælperloven vedrørende tillæg til ferieløn ikke nyder fremme.

Som motivering for vor henstilling skal vi anføre:

At lønftaler mellem husbond og medhjælper ikke hviler på en overenskomstskala, men på direkte aftale. Dette indebærer, at der i lønftalen indgår de lønmæssige forbedringer, der er en følge af stigninger i arbejdslønnen på det frie arbejdsmarked, hvilket er ensbetydende med, at de forbedringer, som andre lønmodtagere får del i, indirekte vil komme landbrugets medhjælpere til gode,

at landbrugets medhjælpere har ferie med løn på grundlag af halvårligt eller årlige fæstemål,

at de halvårige eller helårige fæstemål tilsikrer, at landbrugets medhjælpere hurtigere får andel i lønstigninger end de, der får deres arbejdsløn fastsat ved dels 2-årige lønftaler og dels ved pristalsreguleringen,

at en bestemmelse om tvungne tillæg til

ferieløn angriber den frie aftaleret mellem husbond og medhjælper om ansættelsesvilkår, hvilket kan komme den unge medhjælper til skade økonomisk, da det ikke er ualmindeligt, at landmænd betaler deres medhjælpere et vist gratiale ved fæstemålets udløb — et gratiale, der altid vil være større, end tillægget til ferieløn kan beløbe sig til,

at en ordning som den foreslåede skader tillidsforholdet mellem husbond og medhjælper,

at det vil være næsten umuligt at kontrollere, om ordningen overholdes, og

at der i dens kølvand formentlig må ventes en betydelig stigning i antallet af tvistigheder om lønftalen, sandsynligvis fulgt op af en stærk stigning i antallet af retssager.

Det er således husmandsforeningernes opfattelse, at en ferielønstillægsordning ikke vil være til nogen økonomisk fordel for medhjælperne, men kun til skade for forholdet mellem husbond og medhjælper, og vi håber derfor, at folketingsudvalget vil følge vor henstilling om, at forslaget ikke bliver gennemført.

Peter Jørgensen.

Til folketingsudvalget vedrørende det den 12. marts
1964 fremsatte lovforslag om ændring af medhjælperloven.